

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Kompassen

Läsår 2016/2017

Antagen
Mariestad
2016-10-28

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	3
1.2. Ansvar.....	3
2. Enhetens mål	4
3. Främjande och förebyggande arbete.....	5
3.1 Främjande.....	5
3.2 Förebyggande.....	6
4 Förankring av planen	7
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	7
4.2 Vårdnadshavares delaktighet.....	7
4.3 Personalens delaktighet.....	8
5. Utvärdering, kartläggning och analys.....	8
5.1 Utvärdering av föregående läsårs plan.....	8
5.2 Kartläggning av föregående läsårs plan	9
5.3 Analys av föregående läsårs plan	10
4. Rutiner/åtgärder vid akuta situationer	12
5.1 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks eller diskrimineras av annat barn	12
5.2 Rutiner för när personal kränker, diskriminerar eller trakasserar barn.	13
5.3 Rutiner för hur barn och deras vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.....	13
7. Referenser.....	15
8. Bilagor.....	16
8.1 Bilaga 1 – Definitioner	16
8.2 Bilaga 2 – Lagstiftning och styrdokument	21
8.3 Bilaga 3 – Anmälningsskyldighet.....	23
8.4 Bilaga 4 – Checklista arbetsgång.....	24

1. Inledning

Som stöd för arbetet med likabehandling och mot diskriminering och kränkningar, ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med den är det systematiska kvalitetsarbetet inom området. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas mål för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn och elever medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Planen ska vara känd hos alla i verksamheten och hos barns och elevers vårdnadshavare.

1.1. Syfte

Kompassens plan för att främja trivsel och goda relationer grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling (2006:1083). Enligt dessa lagar ska skolan arbeta för barns/elevers lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevers rättigheter oavsett:

- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- ålder

1.2. Ansvar

Förskolechef är ytterst ansvarig för att en ny plan mot diskriminering och kränkande behandling tas fram varje år. En arbetsgrupp arbetar fram den nya planen tillsammans med förskolechef utifrån enhetens kartläggning och analys från föregående år

2. Enhetens mål

Vetenskaplig grund

”En viktig uppgift för förskolan är att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö.” s.4 (Läroplan för förskolan Lpfö 98/10)

”Varje lärare har en, ibland omedveten, praktisk teori om sitt arbete som avgör hur arbetet planeras och genomförs. Teori i förhållande till praktik behöver uppmärksammas och göras medveten om den skall kunna utvecklas till ett användbart instrument i förskolan.”

”När lärarna blivit medvetna om och utvecklat sina teoretiska perspektiv och synliggjort relationen mellan praktik och teori har de stärkt sin kompetens och därmed kunnat ifrågasätta sitt arbetssätt.” s,27 Arnér (2014)

Mål 1

Våra pedagogiska ledord solidaritet och mångfald ska förankras och alla pedagoger ska bli förtrogna med innebörden i dem och vad det innebär i det dagliga arbetet med barnen

Syfte:

För att få en hållbar organisation med en gemensam värdegrund och förhållningssätt är det av stor vikt att alla (barn och vuxna) känner sig förtrogna med våra värdeord och dess betydelse samt att de finns levande i verksamheten.

Utvärderingsmetod:

Gemensamma reflektioner i arbetslaget på hela och hemvistvis, dokumenterat i protokoll, processdagbok och kvalitetsverktyg. Avstämning i november, januari, mars och utvärdering i maj 2017

Handlingsplan:

<i>Vad:</i>	<i>När:</i>	<i>Hur:</i>	<i>Ansvarig:</i>
Konkretisera ledorden solidaritet och mångfald	Kontinuerligt under året enligt kalendarium och mötesschema	Diskussion och reflektion kring de pedagogiska ledorden utifrån situationer och sammanhang på APT, avdelningsmöte och nätverk.	Förskolechef/ Pedagogista/ Alla pedagoger

Formulera fråga i processdagboken kring solidaritet och mångfald	På dokumentations gruppens möten under september/oktober	Dokumentationsgruppen formulerar frågorna så att de siktar mot målet	Martina
Reflektera kring frågorna i processdagboken och använd det kooperativa lärandet	Vid reflektionstid och hemvistmöte	Reflektera kring mångfalden av barns och pedagogers tankar och synsätt	Alla pedagoger

3. Främjande och förebyggande arbete

3.1 Främjande

Förskolan Kompassens främjande arbete

Förskolan Kompassen verksamhet vilar på en demokratisk grund. Vi som arbetar på Kompassen har en gemensam värdegrund som genomsyrar barnsyn, förhållningssätt, arbetssätt och kunskapssyn. Vi ser oss som ett arbetslag där alla barn på förskolan är allas ansvar.

Alla på förskolan Kompassen skall känna sig betydelsefulla och respekterade. Förskolan ska vara en demokratisk mötesplats där trygghet, solidaritet och omtanke om varandra är bärande hörnstenar. Verksamheten genomsyras av mångfald, beträffande material, kulturer, uttrycksätt, miljöer samt personligheter. Alla ska känna sig som en viktig del i ett sammanhang där man genom delaktighet och inflytande är aktiva medskapare av verksamhetens miljö och lärprocesser.

Hur gör vi:

- Förskolans gemensamma värdegrund diskuteras kontinuerligt och hålls levande på APT, nätverk och andra mötesform.
- Vi diskuterar/reflekterar egna normer och attityder som genomsyrar den pedagogiska verksamheten och arbetar aktivt kring begreppet inkludering, alla ges möjlighet att delta i verksamheten utifrån sina egna förutsättningar.
- Personalen fördjupar sin kunskap om hur diskriminering, trakasserier och kränkande behandling uppstår och vilka faktorer som skapar en trygg miljö där

- alla barn blir respekterade som de är
- Personalen visar aktivt att alla barn är lika värda att lyssna på och får komma till tals.
 - Personalen ger akt på det enskilda barnets signaler på hur de mår och lyssnar till och bekräftar barnets känslor
 - Personalen uppmuntrar barnen att leka utifrån intresse, inte efter vad som är traditionellt pojk- eller flicklek.
 - Samtliga vuxna är uppmärksamma på att vi bemöter barnen och varandra på ett respektfullt sätt.
 - Personalen ser olikheter som en tillgång

3.2 Förebyggande

De äldre barnen har i mindre grupper diskuterat ”Planen mot diskriminering och kränkande behandling”. De vet att denna plan finns och har kommit fram till följande punkter i diskussionen.

- Vi ska vara snälla mot varandra
- Vi ska lyssna på varandra
- När någon säger stopp ska man sluta. För de som inte förstår stopp så kan man gå därifrån, prata på ett annat språk t.ex. engelska eller visa med kroppen
- Vi ska prata istället för att slåss
- Man kan hjälpas åt om något är svårt

För att förebygga de kränkningar som kartlagts under verksamhetsåret 2015-2016, arbetar vi med följande:

De vuxnas arbetssätt:

- Vi använder stopptecknet
- Befäster rätten att säga nej.

- Dagliga samtal med barnen om hur vi är mot varandra och när det skett kränkningar
- Förstärker barnens positiva handlingar(demokrati, solidaritet, mångfald)
- Vi dokumenterar i händelselogg och utvärderar/analyserar dessa för att hitta mönster som vi kan åtgärda för att kunna förebygga framtida kränkningar.
- Utformar miljöerna inne och ute utifrån ett säkerhetsperspektiv. Skyddsronder görs.
- Vi organiserar oss på gården så att vi är där barnen är. Vi är närvarande för att se och höra.
- Information/utbildning av våra vikarier både (långtid och korttids) om arbetssätt, förhållningssätt för att skapa trygghet.
- Vara nyfikna och genuint intresserade av barnets modersmål.
- Fokusera på de flerspråkiga föräldrarnas delaktighet i verksamheten.

4 Förankring av planen

4.1 Barns/elevs delaktighet

Barnen är genom våra diskussioner indirekt delaktiga i planen. Vi har samtalat med barnen i grupp och enskilt om hur man är mot varandra fortlöpande under året och hur viktigt det är att visa respekt. De äldsta barnen har i mindre grupper diskuterat ”Planen mot diskriminering och kränkande behandling

4.2 Vårdnadshavares delaktighet

De resultat som framkommit i inskolningssamtal, föräldraenkäten och utvecklingssamtal under våren rörande område Normer och värden har tagits omhand av pedagogerna och analyserats. Resultatet har varit en del i underlaget till den nya planen. Planen presenteras på föräldramöte i oktober för alla föräldrar.

4.3 Personalens delaktighet

Alla personal på förskolan, pedagoger, kök och städ har varit delaktiga i framtagning av underlag för den nya planen

5. Utvärdering, kartläggning och analys

5.1 Utvärdering av föregående läsårs plan

Delmål 1 – Omförhandla våra värdeord

Vi har diskuterat och omförhandlat våra värdeord och lagt till Solidaritet, Inflytande och Mångfald vilka vi känner är ord som har fattats hos oss. Diskussionerna har lett till en fördjupad förståelse kring framförallt begreppet inflytande för oss pedagoger, vilket ger uttryck i vårt demokratiska förhållningssätt men de andra pedagogiska ledorden, solidaritet och mångfald, har vi inte samma förtrogenhet med.

Delmål 2 – Utveckla Kompassens rutiner angående dokumentation av diskriminering och kränkande behandling

Vi har inte lyckats utveckla Kompassens rutiner angående dokumentation av diskriminering och kränkande behandling. Vi saknar fortfarande gemensam mall ex. loggbok för händelse och vi är osäkra på hur och när vi ska använda oss av Mariestads kommuns mall. Vi är också osäkra på när och vad som ska anmälas i LISA.

Delmål 3 -All personal ska arbeta med ”stopptecknet”

Vi ser att vi pedagoger har lyckats med vårt mål då vi använder oss av stopptecknet, innebörden av tecknet ser vi att barnen förstår och använder sig av själva. Det har blivit ett naturligt kommunikationsmedel, då vi ser att tecknet förstärker språket och vi upplever att det blir en trygghet för barnen. Barnen använder tecknet mot varandra. Vi har dock inte diskuterat detta på APT, därför är inte all personal (kök, städ, förskolechef) på förskolan informerade och involverade i det. Det går inte att uppfylla ett mål som man inte vet finns.

Delmål 4 Utveckla förskolans interkulturella förhållningssätt (samspelet eller mötet mellan människor med olika kultur eller språklig bakgrund)

Vi upplever att de digitala verktygen skapar en trygghet för flerspråkiga barn då det finns appar på deras hemspråk och det blir ett sätt att kommunicera via och ett identitetsskapande. Föreläsningen kring flerspråkighet gav oss en större förståelse och medvetenhet. Flera pedagoger har också börjat en TAKK-kurs (tecken som stöd) som är ett sätt att förstärka språket på, detta har vi integrerat så smått och upplever att barnen tycker att det är väldigt intressant och roligt med tecken. Tolk har varit en stor hjälp vid samtal med vårdnadshavare. Vi känner dock att målet behöver preciseras, genom detta skulle arbetet kunna utvecklas ännu mer.

Delmål 5 Arbeta vidare med en trygg och inspirerande utomhusmiljö.

Vi har uppnått målet. Vi har börjat iordningsställa Norra sidans "lilla" utegård för att få denna mer levande och kunna knyta ihop inne/ute på ett mer naturligt sätt. All utemiljö behöver fördjupas utifrån inriktning och projekt, men det saknas resurser till att göra den mer inspirerande. Skräpplockardag, förskolans dag och fixarkväll är aktiviteter som har gjort utemiljön mer inspirerande och ses som framgångsfaktorer.

Vi tycker att ett återkommande mönster visar att vi fortfarande lägger mycket tid och energi på våra inomhusmiljöer, men inte lika mycket på utomhusmiljöerna. Vi är bra på att fördela pedagoger över gården vilket skapar trygghet men förråd och staket vid "bandyplanen" skymmer sikten och överblicken över gården både för barn och pedagoger. Det finns för lite material för barnen att fördjupa sig. Det är fortfarande svårt att vara tillåtande och flexibel. Vi upplever att hela huset behöver förankra och diskutera förhållningssätt utomhus, städning, "allas barn". Behövs möjlighet att kunna ha "fasta" och mer tydliga stationer? Barnen behöver bättre möjlighet att gå till aktiviteter direkt för att kunna fördjupa utan att behöva börja om. När kan vi vara nöjda med utegården? Svårt att utvärdera, "luddigt". Vi behöver mer konkreta och mindre mål.

Vi ska skriva in enhetens pedagogiska ledord som är grunden i vårt värdegrundsarbete i Plan mot diskriminering och kränkande behandling under rubriken Främjande arbete.

5.2 Kartläggning av föregående läsårs plan

Individnivå: I den dagliga verksamheten för vi samtal med barnen i olika sammanhang. Där vi kan upptäcka om barnet verkar oroligt för något. Vi organiserar också samtal med det enskilda barnet där vi i samtalen utgår från förskolans pedagogiska ledord (trygghet, delaktighet och inflytande, utforskande, meningsfullt, solidaritet, mångfald och lustfyllt). Vi samtalar med

alla barns vårdnadshavare dagligen och i planerade utvecklingssamtal. Om vårdnadshavare är oroliga erbjuder vi dem ytterliga samtal.

Gruppenivå: Varje hemvist för diskussioner dagligen och reflekterar tillsammans under organiserade möten. När vi sett att miljöerna inte har fungerat på ett bra sätt har vi tillsammans organiserat om dem med utgångspunkt i förskolans pedagogiska ledord. Vi får då en bild av hur gruppen och hur det sociala samspelet fungerar och vad vi ska arbeta vidare med. Kränkningar som vi upptäckt på individnivå och gruppnivå är:

- Fysiska, bitning, knuffar,
- Verbala i form av hot,
- Psykosociala, barn som inte känt sig delaktiga i leken, utfrysning

Verksamhetsnivå: På Kompassens APT diskuterar och reflekterar vi tillsammans om hur arbetet ska organiseras för att det ska utvecklas på bästa sätt. I föräldrådet har föräldrarepresentanterna en extra möjlighet att tycka till om verksamheten.

Genom observationer har vi under hösten sett att det förekommer kränkningar och icke önskvärda aktiviteter på Norra gården (i skogsdungen mot södra gården).

Vi har även märkt att det vid sen eftermiddag, mellan 16.00- 17.00 då man är färre antal pedagoger ute på gården, upplevs som svårt att få en bra överblick över var på gården barnen befinner sig och att vara där barnen är. Gårdens utformning spelar roll och även att pedagogerna under den tiden också behöver vara tillgänglig för informationsutbyte med vårdnadshavare som hämtar sina barn.

5.3 Analys av föregående läsårs plan

I utvärderingen kunde vi se att målen vi fokuserat på inte var SMARTA och därför blev det svårt att se om vi nått dem eller inte. Till nästa år bör målen i Plan mot diskriminering och kränkande behandling vara färre och mer konkreta och utgå från barngruppens behov. Målen kan vara olika för varje hemvist beroende vad varje barngrupp behöver. Det finns fortfarande osäkerhet kring vad diskriminering och kränkande behandling är/kan vara på förskolan. Det finns också osäkerhet kring när anmälan till förskolechef och därmed anmälan till nämnd ska ske.

Diskussionerna kring våra pedagogiska ledord har lett till en fördjupad förståelse kring framförallt begreppet inflytande för oss pedagoger, vilket ger uttryck i vårt demokratiska förhållningssätt. Det tror vi beror på att alla pedagoger fick en fördjupning i begreppet inflytande genom kompetensutvecklingsdagarna under året och att två pedagoger gick kursen ”Demokrati och inflytande i förskolan”. De andra pedagogiska ledorden solidaritet och mångfald, har vi inte samma förtrogenhet med och ser därför det som ett utvecklingsområde även nästa år.

Vi kan se att en framgångsfaktor i arbetet med Plan mot diskriminering och kränkande behandling är att föräldrarådet fick granska arbetsmaterialet och komma med förslag på planens innehåll och utformning, att planen finns tillgänglig på förskolans hemsida och tydligt uppsatt i föräldrahörnan. Planen presenterades på föräldramöte under hösten. Alla yrkeskategorier på förskolan är förtrogna med planen. Vi ser i kvalitetsverktygets analys att de diskussioner som förekommit när all personal varit med har gett mer kunskap om var det kan ske kränkningar. Kost och städ efterlyser mer kunskap om hur de ska agera om de ser att någon blir kränkt. Pedagogerna känner sig fortfarande osäkra i rutinerna för att dokumentera kränkningar. Arbetet med händelselogg har fortlöpt under läsåret men kan utvecklas. Förskolans personal ser ständigt över allt material på förskolan så att ingen kan ta skada. Även materialets placering kräver eftertanke.

Barnen har genom våra diskussioner indirekt gjorts delaktiga i planen. Vi har samtalat i grupp och enskilt om hur man är mot varandra och hur viktigt det är att visa respekt. De äldre barnen har i mindre grupper diskuterat ”Planen mot diskriminering och kränkande behandling”. De vet att denna plan finns, vad som står i den och att vi pedagoger måste se till att ALLA barn ska känna sig trygga, må bra på Förskolan och inte utsättas för diskriminering och kränkning. I dessa diskussioner har barnen kommit fram till hur vi ska arbeta förebyggande och vara mot varandra.

När vi tittar på resultat ser vi att utemiljön har blivit tryggare men vi ser också att utemiljön behöver arbetas med kontinuerligt för att den ska kunna inspirera barn och pedagoger. När arbetet blir eftersatt blir gården snabbt oinspirerad och avspeglar inte förskolans pedagogiska ledord.

Vi har arbetat aktivt med att Kompassens vikarier ska trivas och känna sig trygga hos oss. De har varit på en informationsträff, vi har iordningsställt en vikariepärm, vikarierna har även fått en lite längre introduktion inför varje ny hemvist som de har arbeta på. Åtgärderna har medförd att vi i nuläget bara fått positiv respons från våra vikarier. Vi upplever att vikarierna känner sig mer delaktig i arbetet och tycker det är roligt att arbeta hos oss.

4. Rutiner/åtgärder vid akuta situationer

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen. Ett barn eller en vuxen som berättar att hen känner sig kränkt, ledsen, arg, sårad eller skadad måste alltid tas på allvar.

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal i förskolan har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. Ingen ska kunna säga att ansvaret är någon annans.

5.1 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks eller diskrimineras av annat barn

- Den som upptäcker eller får information om misstänkt kränkning och/eller diskriminering ansvarar för att åtgärder vidtas.
- Förskolechef informeras om det inträffade.
- Fyller i ”Anmälan till rektor/förskolechef vid diskriminering och kränkande behandling”. Denna blankett hittas på medarbetarportalen Navet; Stöd och service i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Barn och utbildning/Diskriminering och kränkande behandling.
- Vårdnadshavare informeras, detta gäller både den som har kränkt och den som kränkts.
- Anmälaren ansvarar för dokumentation, (vidtagna åtgärder och datum för uppföljning)
- Förskolechef gör en utredning och skickar blanketten (Anmälan till nämnd) till nämnd och chef för förskola och pedagogisk omsorg. Blanketten finns på Navet.

- När utredningen har avslutats ska förskolechef göra regelbundna återkopplingar, utvärderingar och uppföljningar av händelsen med berörda barn samt vårdnadshavare.

5.2 Rutiner för när personal kränker, diskriminerar eller trakasserar barn.

- All personal har anmälningsskyldighet till förskolechef, vilket ska ske skyndsamt.
- Fyller i ”Anmälan till rektor/förskolechef vid diskriminering och kränkande behandling”. Denna blankett hittas på medarbetarportalen Navet; Stöd och service i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Barn och utbildning/Diskriminering och kränkande behandling.
- Förskolechef agerar samtalsledare under utredningssamtalet.
- Förskolechef kontaktar berört barns vårdnadshavare.
- Tidsbestämd uppföljning(förskolechef)
- Ev. polisanmälan görs av förskolechef.
- Alla insatser ska dokumenteras av förskolechef.
- Förskolechef skickar ”Anmälan till nämnd”

5.3 Rutiner för hur barn och deras vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

- Har barnet blivit kränkt av ett annat barn?
Meddela förskolan.
- Har barnet blivit kränkt av personal?
Meddela förskolechef.
- Har barnet blivit kränkt av förskolechef?
Meddela verksamhetschef, Anna-Karin Yséus, 0501-75 52 11.

Avgränsningar

Om barn/elev/studerande kränker vuxen (ej elev/studerande/personal) omfattas den kränkningen inte av rutin vid diskriminering och/eller kränkande behandling. Blanketten ”Anmälan till förskolechef/rektor vid diskriminering och kränkande behandling” används dock även i detta fall. Gäller kränkningen personal omfattas ärendet av arbetsmiljölagen.

Utredning/rapportering

Förskolechef/rektor startar utredning och vidtar åtgärder. Förskolechef/rektor är enligt delegation (C25) från utbildningsnämnden skyldig att skyndsamt utreda anmälan samt återrapportera det till avdelningschef och nämnd med hjälp av framtagna blanketter för anmälan, utredning och åtgärder av diskriminering och kränkande behandling. Ärenden som är anmälda till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudsmannen (BEO) rapporteras till nämnd av förskolechef/rektor. Ärenden som inte är anmälda till Skolinspektionen eller BEO rapporteras till nämnd av avdelningschef. När samtliga ovanstående steg i ett ärende har utförts och förskolechef/rektor anser att insatta åtgärder fungerar och diskrimineringen/kränkningen upphört avslutas ärendet

Uppföljning

När utredning har avslutats ska förskolechef/rektor göra regelbundna uppföljningar med berörda barn/elever samt vårdnadshavare. Uppföljningen ska dokumenteras på blankett ”Åtgärder vid diskriminering och kränkande behandling” samt diarieföras. Sektor utbildning sammanställer inkomna anmälningar av diskriminering och kränkande behandling. En analys görs för att bland annat se om ärendena är behandlade, se vilka typer av anmälningar som har kommit in, vilka barn/elever/enheter som är berörda, frekvenser/antal m.m. Sammanställning redovisas till nämnd vid två tillfällen per år

Diarieföring

Diarieför anmälan före inlämnande till nämnd. Ange diarienummer på underlaget. Använd samma diarienummer om det gäller kränkning mot samma barn/elev, detta för att se om något barn/elev blir utsatt för upprepade kränkningar.

7. Referenser

- Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling – allmänna råd (Skolverket)
- Lika rättigheter i förskolan – handledning (Diskrimineringsombudsmannen)
- Lika rättigheter i skolan – handledning (Diskrimineringsombudsmannen)
- Skollagen (2010:800)
- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Socialtjänstlagen
- FN:s barnkonvention
- Läroplan för förskolan Lpfö 98/10, Skolverket
- Aner, Elisabeth(2014) *"Barns inflytande i förskolan – en fråga om demokrati"* Studentlitteratur: Lund

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1 – Definitioner

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar. Det gemensamma för trakasserier är att de gör

att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Flickor och pojkar skall i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller.

Trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjliganden och skämt kopplade till barns könstillhörighet.

Sexuella trakasserier är av sexuell natur.

Exempel

En flicka går före i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. (**diskriminering**)
 När barnen leker på gården berättar Peter för sin personal på förskolan att han vill ha en lika röd mössa som Lisa. Han tycker den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Personalen säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Lisa!" Personalen berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. (**trakasserier på grund av kön**)
 En annan av personalen väljer att ta med sig enbart pojkguppen till närmaste lekpark för att titta på brandbilen. Några av flickorna vill följa med, men nekades detta.

Förskolan har konsekvent organiserat nästan allt i pojkgrupper - och flickgrupper. Detta har man gjort av principiella och ideologiska skäl snarare än av pedagogiska skäl (**diskriminering**)

Könsidentitet eller könsuttryck

Är att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna/flicka eller man/pojke genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Skyddet omfattar de barn med könsidentitet eller könsuttryck som hela tiden eller periodvis skiljer sig från samhällets könsnormer och skall heller inte utsättas för trakasserier som har samband med nära anhörigs könsidentitet eller könsuttryck.

Exempel

Sedan ett år tillbaka markerar Erik 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon mätta med tramset”. Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning(**diskriminering och trakasserier**)

Etnisk tillhörighet

Här menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. Om du är född i Sverige kan du vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. Du kan också ha flera etniska tillhörigheter. Var och en har rätt att definiera sin egen tillhörighet.

Exempel

En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp (**diskriminering**)
En personal uttalar sig negativt om polacker inför barnen, i barngruppen finns ett polskt barn som tar illa vid sig. (**trakasserier**)

Religion och annan trosuppfattning

Förskolan får inte missgynna något barn på grund av hans/ hennes religion eller annan trosuppfattning.

Religion Föräldrarna har rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sin tro. Det gäller för förskolan att respektera detta.

Annan trosuppfattning Innefattar uppfattningar som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, t.ex. buddism eller ateism.

Exempel

Axel går i Evangeliska Fosterlandsstiftelsens söndagsskola. En av personalen säger ”Usch vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker? **(trakasserier)** Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av personalen tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. **(trakasserier)**

Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättningar kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella. Som funktionshinder räknas både sådana som syns och sådana som inte märks lika lätt till exempel allergier, dyslexi, hörsel- och synskador, ADHD eller Asbergers syndrom och olika variationer av rörelsehinder.

Exempel

Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna **(diskriminering)** Oskar har en muskelsjukdom som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att ramla. Några av barnen brukar reta Oskar och kallar honom ”Snubbelfot”. Personalen har hört att han blir retad, men har inte vidtagit åtgärder **(trakasserier)**

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Diskrimineringskyddet gäller också när ett barn utsätts för missgynnanden eller trakasserier som har samband med nära anhörigs sexuella läggning.

Exempel

Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storsyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till **(trakasserier)** Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens namn”. **(diskriminering)**

Ålder

Barn i våra verksamheter får inte diskrimineras på grund av sin ålder utan mötas av en verksamhet som är anpassade till barnens ålder, mognad och utvecklingsnivå.

Exempel

Malte är den enda sexåringen som går kvar på förskolan och inte har börjat förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. **(trakasserier)**

Annan kränkande behandling

Annan kränkande behandling definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns värdighet. Det kan vara mobbning men även enstaka händelser som inte är mobbning.

Exempel

Oliver är stökig och springer runt vid samlingen. Trots upprepade tillsägelser lugnar han inte ner sig. En av de anställda tappar behärskningen och ger honom en örfil **(annan kränkande behandling)**
Julia har alltid sin docka med sig till förskolan. Den ligger på hennes hylla i hallen, men hon har den hos sig vid vilan varje dag. En dag tar två andra barn Julias docka, lägger den i toaletten och spolar. Julia vill efter detta inte veta av sin docka. **(annan kränkande behandling)**

8.2 Bilaga 2 – Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglade verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

Förbud mot kränkande behandling

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Diskrimineringslagen (2008:567)

Diskrimineringsombudsmannen ska utöva tillsyn över att lagen följs. Lagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Förskolechef/ rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar förskolechef/rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

8.3 Bilaga 3 – Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa skola.

8.4 Bilaga 4 – Checklista arbetsgång

1. Börja med punkt 5, ”Utvärdering, kartläggning och analys”
 - Viktigt att de olika verksamhetsdelarna syns i utvärdering, kartläggning, analys, till exempel skola *och* fritidshem

2. Fortsätt med punkt 2 ”Enhetens mål”
 - Utifrån utvärdering, kartläggning och analys sätt målen upp.
 - Målen ska uppfylla SMART-kriterierna
 - S=Specifikt
 - M=Mätbart
 - A=Accepterat
 - R=Realistiskt
 - T=Tidsatt
 - Glöm inte att ha med minst ett mål från diskrimineringsgrunden
 - Viktigt att de olika verksamhetsdelarna syns, till exempel skola *och* fritidshem
 - Hur målen ska nås ska beskrivas och detta kan ske på olika sätt. Till exempel kan man flytta över målen till kvalitetsverktyget, man kan även beskriva direkt under varje mål hur man ska jobba vidare med målet (handlingsplanen bör innehålla: Vad? Hur? Vem? När?)

3. Beskriv enhetens främjande och förebyggande (punkt 3) arbete för att nå enhetens mål
 - Tänk på att vara så konkret som möjligt
 - Skriv gärna i punktform

4. Beskriv hur olika intressenter har gjorts delaktiga i framtagandet av den nya planen. Viktigt är att alla yrkeskategorier är delaktiga.